

Terres Catalanes

POTESTAS, NON VERITAS, FACIT LEGEM
LA FORÇA, NO LA VERITAT, FA LA LLEI

PUBLICACIÓ ROSSELLONESA PER CONTRIBUIR A LA REPERSONALITZACIÓ DE CATALUNYA - NORD

Administració : CARRER NOSTRA DAMA, 3
Redacció : CARRER SANT MATEU, 2
66000 PERPINYA — Telèfon : (68) 50-32-57
C.C.P. 1-189-43 — Montpellier

DELACIÓ

PER CATALUNYA-SUD :

Plaça del VI, 2 GIRONA
Telèfon : (72) 20-19-09

ABONAMENTS :

Ordinari (en any)*

Protector*

Cauvi d'adreça

Col·lecció fins a 1977

Números solts

* Renovat tàcitament, llevat previ avís.

Estat francès

1 Andorra

10.00 F

LA VOLUNTAT

2.00 F

60.00 F

3.50 F

Estat espanyol

200 Ptes

LA VOLUNTAT

25 Ptes

1.000 Ptes

50 Ptes

Altres

12 FF

LA VOLUNTAT

2 FF

70 FF

4 FF

PUBLICITAT :

Agència HAVAS

Plaça de la Llotja

66004 PERPINYA

Telèfon : (68) 51-34-61

ANY VIII - N° 39

TRIMESTRAL

QUART N DE 1978

HIVERN

PREU : 3 F.

★ Bon Any Nou a tots els nostres Lectors i Anunciants ★

EDITORIAL

" Terres Catalanes " cessa de parèixer

Sentim haver d'anunciar qu'aquest número es el darrer de « Terres catalanes ».

Hem fet l'esforç de publicar els quatre números corresponents a l'any 1978, en atenció als abonats qu'estaven al corrent de pagament. Són els altres que provoquen aquesta cessació, els que no paguen la ridícula quantitat de deu francs per any. (La diferència de preu, per l'estranger, es pel servei postal).

En efecte, deu francs per any es molt poca cosa (cap altra publicació semblant tenia un abonament tan barat) mes, si tothom hagués estat regular amb el pagament, l'esforç que calia fer, si bé no era pas rentable, era, tanmateix, viable per continuar la tasca i parèixer regularment, com ho hem fet durant vuit anys plens.

Es, certament, amb molta recança qu'ens veiem obligats a suspendre una revista que tenia prop de dos mil abonats, xifra mai conseguida per cap altra publicació d'aquest gènere a Catalunya-Nord. Dos mil abonats qu'haurien pogut ésser encara molts més si tots els dits, o suposats, catalanistes — i altres amants de la llengua i de la cultura catalanes — haguessin aportat llur modesta contribució de deu francs per any.

Això era tant més fàcil que « Terres catalanes », no essent l'òrgan d'expressió de cap partit o fracció de l'opinió catalana, acollia totes les col·laboracions que fossin sense una orientació política determinada.

Negligència, indiferència dels uns, inconsciència, mesquineria, dels altres; el fet es qu'ells qu'havien d'haver ajudat « Terres catalanes » — sinó a viure almenys a sobreviure — han posat un punt final a l'únic objectiu d'aquesta publicació : fer Pàtria catalana.

Malgrat totes les fallades i insuficiències que « Terres catalanes » ha tingut, creiem que — durant vuit anys — ha aportat quelcom de positiu, contribuint al desvetllament de l'ànima catalana, de la llengua catalana, de la cultura catalana, dins el marc actual de presa mundial de consciència de les nacions sense estat.

LTC

1 bis, rue Docteur Rives
PERPIGNAN - Tél. 34.43.08

TELEPHONE - SONO - HI-FI

ALARME - REPONDEUR SIMPLE

ENREGISTREUR - ACCESSOIRES

VENTE LOCATION REPRISE

" ESTAR A L'ALTURA DE LES CIRCUMSTÀNCIES HISTÓRIQUES " (1)

Ço que no calia pas fer

Ara que hi ha una constitució a l'estat espanyol, el problema de l'autonomia de Catalunya entrarà en la seva fase dolorosa. En el nostre primer article, portant aquest sustitol (1), praveïem ja « els mateixos o pitjors entrebancs » de l'any 1932, quan, l'Estatut, plebiscitat pel poble català, fou discutit, criticat, retallat, reduït per les Corts de Madrid.

Valdria més qu'ens equivoquéssim en les nostres negres previsions, mes, així i tot, l'autonomia que serà atorgada a Catalunya, amb el nou estatut, serà, en el seu conjunt, inferior a la del 1932.

Es, precisament, aquella trista eventualitat qu'ens confirma en la nostra opinió de que no calia haver acceptat el retorn de la legalitat — representada per la Generalitat en l'exili — sense la prèvia anul·lació del decret del general Franco, del 5 d'abril del 1938, suprimint l'Estatut de Catalunya.

Aquest Estatut — llei de base de la legalitat de la Generalitat, dins de l'estat espanyol — havent éssent aprovat per un estat democràtic, nació i internacionalment reconegut, el restabliment de la Generalitat comportava, jurídicament, l'anul·lació del decret que l'havia suprimida.

Decretar aquella anul·lació, pel govern democràtic de Madrid, era tant més fàcil que ja havia reparat d'altres injustícies antidemocràtiques de l'antic règim. De totes maneres, en el cas, improbable, de que no ho hagués fet, l'única actitud que s'imposava era el manteniment de la legalitat democràtica catalana a l'exili. La posició era clara : anul·lació del decret de supressió de l'Estatut de Catalunya o manteniment de la Generalitat legal a l'estranger.

Naturalment, amb una tal actitud se corria el risc de qu'el president Tarradellas fos encara a l'exili a l'hora present. Al nostre entendre valia més així; mes estem segurs de que no s'hagués arribat a aquest extrem car, si el president Tarradellas hagués dit al president Suárez, per exemple : « Jo represento unes institucions catalanes qu'estan regides per una llei bàsica, l'Estatut de Catalunya, votat democràticament el 1932. Per fer possible el restabliment d'aquelles institucions democràtiques cal anul·lar el decret que les suprimeix. Si no procediu a aquesta prèvia anul·lació no hi pot haver restabliment de les institucions en qüestió. Restaré, doncs, a l'exili — hi moriré potser — si no puc retornar a Catalunya la legalitat democràtica que represento ». Amb un llenguatge d'aquest ordre, el Govern de Madrid s'hagués vist obligat a anul·lar el dit decret franquista de supressió de l'Estatut de Catalunya del 1932, doncs a restablir-lo íntegrament. Si hagués vist obligat almenys per imperatius de política internacional. Cal

recordar, en efecte, qu'en aquells temps, el senyor Suarez en persona, estava « festejant » els governs de la Comunitat europea per preparar l'entrada d'Espanya dins d'aquesta Comunitat. Si, al mateix temps, hagués refusat la posició, legalment inatacable, del president Tarradellas, els governs europeus en qüestió, no haguessin pas mancat de remarcar que les intencions democràtiques del govern de Madrid eren dubtoses, car refusava de restablir una autonomia a Catalunya qu'era encara inferior a les que acordaven l'Alemanya Federal als seus « Landers », l'Àustria del Nord a tots els estats de l'Unió, Suïssa a totes les seves repúbliques cantons, sense parlar de tots els nombrosíssims estats a estructura federal.

Negar, doncs, a Catalunya el restabliment d'un règim autònom tan migrat i vell ja de prop de cinquanta anys, hagués fet tan mala impressió, en tota l'Europa occidental, que comprometia l'entrada d'Espanya com a membre de la Comunitat. Madrid no podia encórrer un tal perill i s'hagués vist obligat a donar satisfacció a l'exigència del president Tarradellas. Màxim, uns quants mesos més d'exili, i haguessim tingut les nostres institucions restablides, tal i com eren l'any 1932.

Operant així haguessim, indirectament, fet un gran servei a Bascònia la qual hagués pogut reclamar, també, l'anul·lació del decret franquista que suprimí el seu Estatut del 1936.

Ambdós estatuts restablits no haguessin portat cap tort al procés en curs de les autonomies de les altres regions car, com que no en tenien, en tot el règim democràtic anterior, les li calia, evidentment, passar pel procés institucional que ja havien subit Catalunya i Bascònia. En lloc de tort hagués constituït un mutual servei, ajudant a avançar vers l'establiment d'un veritable règim federal de l'estat, amb llibertats regionals comparables a les que gaudíen les regions que formen part dels grans estats federals moderns.

R. BOIX.

(1) Veure « Terres catalanes », números 27 i 31. Hemeroteca General CEDOC

confiserie

DAUNER

tourrons

fruits

confits

nougats

SES SPÉCIALITÉS CATALANES ET RÉGIONALES

"expéditions tous pays"

25, Rue de l'Argenterie

PERPIGNAN

No manqueu pas de visitar

LA CASA PAIRAL

museu català d'art i tradicions populars

El Castellet

Perpinyà

Manifest de la llengua cavabana o catalana-valenciana-balear

« En llemosí (*) són lo meu primer vagli
quan del mugró matern la dolça llet bevia;
en llemosí al Senyor pregava cada dia
e sàntics llemosins somniava cada nit ».

Bonaventura C. Arlhuu : « A la Pàtria » (s. XIX)

« Los dialectos de la lengua llemosina (*) son
la catalana, valenciana y mallorquina ».

Gregorio Mayans y Siscar : « Orígenes de la
lengua española » (s. XVIII).

« Purificada i enaltida sia,
Senyor, la noble llengua que ens heu dat.
Sia el mut ple de gràcia i d'harmonia
pel llogaret, la vila i la ciutat ».

Maria Antònia Salvà : « Pregària per la Llengua
(s. XX).

(*) N.D.L.R. — Això de denominar llengua llemosina a la llengua catalana fou el fruit d'una confusió. Llengua llemosina no fou un nom, fou un estil, una influència, quasi una moda, car els trobadors llemosins varen jugar — del segle XI al segle XIV — un paper molt important en tot el conjunt dels països d'Oc i catalans.

1. — Referent a l'idioma català-valencià-balear, normalment se diu :

a) Català a la llengua parlada a Catalunya o Països Catalans (Catalunya Nord, Catalunya-Sud, franja catalana d'Aragó, Principat d'Andorra i ciutat sarda de l'Alguer);

b) Valencià a la llengua parlada al País Valencià o antic Regne de València;

c) Balear (mallorquí, menorquí, eivissenc i formenter) a la llengua, de modalitats plurals, parlada a les Illes Balears.

2. Recentment, sobretot a partir del romanticisme posterior a M. Milà i Fontanals (que en 1850 usa encara el terme llemosí), del nacionalisme polític d'E. Prat de la Riba i de la discutible classificació de les llengües romàniques feta per Meyer-Lübke, s'ha intentat generalitzar el nom de llengua catalana a tot el conjunt idiomàtic català-valencià-balear, fet que ha produït les naturals resistències al País Valencià i a les Illes Balears. Referint-se a aquest punt, l'escriptor Manuel de Montoliu, l'any 1956, escriu : « Ya no se oye con tanta frecuencia como antes alegar la clasificación (admitida por las autoridades de la filología) de las lenguas romances propuesta por F. Diez y reformada por Grober y Meyer-Lübke, según la cual se da el nombre de catalán a todo el grupo de lenguas occitanas de España. Confieso, por mi cuenta, que esta clasificación, como la mayoría de ellas, no deja de ser convencional. El nombre que se da a una lengua es siempre problema difícil ».

3. Davant aquesta imprecisió terminològica, el filòleg balear Antoni M. Alcover va donar, per raons més complexes que una simple rabieta, l'encertada denominació de « Diccionari català-valencià-balear » al seu diccionari, i l'escriptor valencià Nicolau Primitiu Gómez Serrano, autor de l'obra « Una llengua sense nom », va proposar en 1927 la denominació sintètica « Bacavès », paraula formada

per les síl·labes inicials de Balears, Catalunya i València, posades per ordre alfabètic i contractada la darrera amb la terminació « ès ». Aquest mot, si bé té encara alguns seguidors, no ha fet la fortuna desitjada, sobretot perquè l'ordre alfabètic de les síl·labes radicals el fa una mica artificial i difícil de pronunciar, segons diuen alguns. L'autor, no obstant, diu que no es tracta d'una solució definitiva, sinó « d'un camí a seguir perquè altres ajudaren a resoldre el problema; perquè el problema existeix i existirà mentre l'opinió del poble pesi quelcom al terreny dels literats, a Mallorca (a les Illes Balears) i a València ».

4. Solucions sintètiques similars a les proposades per Antoni M. Alcover i per Nicolau Primitiu existeixen i són acceptades per tothom a altres demarcacions polítiques i comunitats lingüístiques, per exemple : Benelux (paraula formada per les síl·labes inicials de Bèlgica, Nederland i Luxemburg); Pakistan (nom integrat per P de Penjab, A d'Afganès, K de Kashmir, I d'Islam, S de Sind i TAN de Balutxistan); l'idioma flamenc-holandès té dos noms, segons es parli a Flandes o a Holanda; l'idioma galaico-portuguès disposa d'una expressió composta, sense que es pretengui que el portuguès és digut gal·lec ni que el gal·lec és digut portuguès, i això que són dues modalitats d'un únic idioma; les llengües danesa, sueca, noruega i islandesa han trobat un nom comú en la denominació no hegemònica d'idioma nòrdic; el provençal, el gascò, el llenguadocià i el llemosí, s'han posat d'acord en la denominació unitària i no centralista de llengua occitana, etc., etc.

5. En el cas del nostre grup lingüístic català-valencià-balear (sense entrar en el tema del seu origen occità amb aportacions mossaràbiques de cadascuna de les regions o països que l'integren) i per contribuir a aportar una solució neutral, significativa i conciliadora, es suggereix i es recomana a totes les persones de bona

voluntat que renunciïn a l'ús de qualsevol nom hegemònic o sucursalista i que, respectant totes les varietats i opinions, denominin el nostre conjunt idiomàtic amb l'expressió composta de llengua catalana-valenciana-balear o idioma cavabà o cavabànic, neologismes sintètics formats, en el seu radical, per la integració de les síl·labes inicials dels gentilicis català, valencià i balear, posats en l'ordre natural demogràfic establert pel filòleg Antoni M. Alcover en el seu monumental

« Diccionari català-valencià-balear », l'obra màxima de la filologia cavabana.

Tal volta aquesta proposta sobrepassi algunes encondrades visions i alguns miopes sectarismes, però ens presenta una esperançadora perspectiva de bona voluntat i germinor, sempre que el conjunt cultural cavabànic tenguí possibilitats d'un futur autènticament democràtic.

S'EQUIP ANY DOS-MIL - MALLORCA.

L'OPINIO DE "TERRES CATALANES"

L'intenció d'aquest Manifest és molt lloable si, benauradament, el nom proposat, de llengua cavabana, pogués servir de denominador comú a una llengua comuna. Malauradament, no pensem pas qu'un tal intent pugui reeixir; ens sembla, inclús, qu'el nom proposat porta, ja en ell, el germe del fracàs: la seva inelegant cacofonia.

Es cert qu'avui en dia, dir llengua catalana a la llengua dels Valencians i a la llengua dels Balears, crea resistències, suspensions, malifiances, etc. I per tant :

Si, a tots plegats, ens haguessin ensenyat la nostra pròpia història — en lloc de l'història de l'estat al qual pertanyem — la cosa seria ja més planera.

Si, fills dels nostres pobles, coneguessim millor els nostres propis orígens, encara en seria més.

Si, als pobles valencià i balear, els haguessin ensenyat llur pròpia història, les dificultats de denominació comuna, de llengua i de països, ja no serien tals.

Si tots els Valencians, sabessin d'on provenen llurs avantpassats, comprendrien millor per què llurs accents s'assemblen tant al lleidatà, car sabrien qu'els avantpassats en qüestió provenien de les comarques lleidatanes. Sabrien inclús que les dites comarques lleidatanes feren un espectacular esforç suplementari, oferint mil fadrines per ajudar a la repoblació cristina del país, despoblat consecutivament a la victòria del rei en Jaume Ier contra els Sarraïns.

Si tots dels Balears sabessin d'on provenen llurs avantpassats, comprendrien millor per què llurs accents tenen consonàncies rosselloneses, car sabrien qu'els avantpassats en qüestió provenien, principalment, del Rosselló. Tots els il·lencs que porten, per cognom Rossell, Rosselló, Rosselló, entre altres, ho atesten encara avui.

Remontant un xic l'història, només fins a 1702, per exemple, coneixerien un text, històric i oficial, emanant de l'estat espanyol (1) i veurien la qüestió encara més comprensible. Comprendrien millor qu'el valencià o, millor dit, els diversos dialectes valencians; qu'el mallorquí o, millor dit, els diversos dialectes balears, són, tots junts, dialectes del català.

En efecte, llegint aquest text espanyol, ja no sembla possible que no's pugui admetre el fet històric de la proveniència dels Valencians i dels Balears, així com llurs accents respectivament. Per deducció tothom comprendrà, també, que totes les diferències sintàctiques, lexicals, etc., constatades actualment, són la conseqüència lògica de la no ensenyança de la nostra llengua, de l'aïllament, del trencament imposat per la divisió administrativa dels nostres països, feta per l'estat al qual pertanyem.

De totes maneres, pel que fa referència a la llengua, adhuc en l'estat de l'ignorància susdita, seria antihistòric i, fins i tot, anticientífic de canviar el consens actual. No hi pot haver motiu de cap complex, per Valencians i Balears, en dir que llur llengua és la llengua catalana, puix qu'és una veritat històrica irrefutable. Cap dels pobles de les Amèriques — ni l'Amèrica llatina ni l'Amèrica anglosaxona — tenen el menor complex en dir que llur llengua és la castellana, l'anglesa, la portuguesa o la francesa. Els Mexicans, els Argentins, els Xilens, etc., no parlen ni escriuen en mexicà, argentí, xilè, etc.; parlen i escriuen en castellà sense ésser Castellans.

Els Valencians i els Balears parlen i escriuen en català sense ésser ja Catalans.

Si, es, potser, aquesta l'única diferència que cal començar a tenir en compte. Les nacions — com tot ço qu'es viu — naixen, creixen, viuen i moren. La separació suava mencionada ha fet qu'el País valencià i les Illes Balears, de països catalans estan esdevenint països catalànics. És a dir que si la llengua d'aquest països continua éssent la catalana — com la dels països ibero-americans continua éssent la castellana — pensem que València i Balears, en tant que països, ja només són catalànics. Així ho hem escrit, més d'un cop, en les columnes d'aquesta publicació.

Els exemples — qu'el Manifest cita — de denominació de varis països amb un nom sol, són interessants d'estudiar, malgrat que llur cas no concordi amb el nostre :

Benelux és una denominació més aviat d'autodefensa política-econòmica o unió de tres petits estats en el si d'institucions europees on predominin els grans estats. En efecte, aquesta comú denominació no comporta cap servitud, per aquests estats. En el domini lingüístic cadascun continua emprant les seves pròpies llengües : franceses i flamenc a Bèlgica, neerlandès i frisó a Holanda, frances i alemany a Luxemburg.

Si quan Portugal conseguí lliberar-se de l'estat espanyol, hagués pogut constituir el seu propi estat conforme a la seva pròpia ètnia, es evident qu'avui no hi hauria ni problema gal·lec ni llengua gallega.

Quant al cas de les llengües escandinaves és diferent : la llengua vivent mare es bé la danesa, la qual cosa fa que tots els Escandinaus se comprenen entr'ells, malgrat que Noruecs i Suecs han heretat substrats que no té el danès. Val a dir, tanmateix, que — com pel cas galaico-portuguès — sense l'existència d'estats diferents per aquests tres països, no haguessin aparegut denominacions diferents d'una mateixa llengua a l'origen.

El cas de l'occità és, també, diferent i, en certa manera, s'assembla al nostre : L'estat francès ha tingut interès — per millor assimilar-los — en sembrar la confusió entre els països d'Oc els quals, globalment, són existents de l'antiga província (2) romana del sud de Gal·lia. Com qu' aquest gran conjunt ètnic no ha pogut formar mai un estat modern, la confusió i l'ignorància, ben entretingudes, han donat el resultat que coneixem. Mes, la part més conscient de l'Intel·lectualitat occitana actual està lluitant per obtenir l'unificació de la llengua tot acceptant la realitat de variants dialectals existents per motius similars als nostres.

(1) « En nombre de nuestro señor dios Jesucristo, corrian la Constitución política de Cataluña, formada con arreglo a los Usages, Constituciones, Capítulos y otras Leyes antiguas de la Tierra, que sancionaron las Cortes Catalanas, reunidas en la ciudad de Barcelona, en el año de 1702 ».

Título I
De la Tierra catalana y los Catalanes

Capítulo I

Artículo 1.º. — « La nación catalana « es la reunión de los pueblos que hablan el idioma catalán. Su territorio comprende a Cataluña, con los condados de Rosellón y Cerdeña; el Reino de Valencia; el Reino de Mallorca ».

Artículo 2.º. — « Los tres pueblos que forman la nación catalana tienen una constitución política y están confederados entre sí y con el Reino de Aragón, mediante ciertas condiciones que son objeto de una ley especial ».

Es significatiu de notar que, malgrat ja 43 anys qu'els comtats del Rosselló i de Cerdeña estan incorporats a França, Espanya continua reconeixent-los com a part de la nació catalana.

Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

(2) Del mot província (lat. *provincia*) designava el País dels venguts se'n deriva el mot Provença, primer nom dels països d'Oc i actualment designant el país d'Oc més veí de la península Ibica.

LA LLENGUA I LA VIDA

"POMPEU FABRA I ELS GRAMÀTICS"

• Durant la darrera Universitat catalana d'estiu, a Prada del Conflent, vam observar que diversos professors insistien sobre la necessitat de reconsiderar un cert nombre de punts de la gramàtica clàssica; descartant un respecte inhibitori de la doctrina fabriana. Aquesta actitud, naturalment, és criticada pels sectors més conservadors. Què se n'ha de pensar?

• Primer, el mèrit de Fabra d'haver posat ordre a l'anarquia de començaments de segle, no és contestada per ningú. Fabra apareix com « el seny ordenador de la llengua catalana » sense restriccions.

• Tanmateix, la ciència lingüística avançava a passos de gegant. La gramàtica generativa, la gramàtica transformacional, les gramàtiques matemàtiques, la sociolingüística, la psicolingüística, apareixien i es desenvolupaven de manera extraordinària. Fabra i el seu equip, humanament, no s'havien pogut preocupar de tots els problemes de la llengua al seu temps (per exemple, la sintaxi havia estat, pràcticament, deixada de banda). Tot això empenyia les noves generacions de gramàtics catalans a deixar les solucions proposades per Fabra, les quals podien ser vàlides al seu temps, però havien de ser corregides tenint compte els progressos realitzats.

• Ara hi ha un estol de científics que torballen sobre la qüestió. El tema de la llengua no pot ser exhaurit per una sola persona ni per un sol equip. En Joan Solà, per exemple, mostra un camí de respecte modest, d'observació escrupolosa, de descripció rigorosa abans de treure conclusions arbitràries. Els sociolingüistes, com en Lluís Aracil, precisen les nocions de llengua standard, de norma i de subnorma. Hom treballa sobre punts de detall com sobre teories de conjunt. Tots, al fons, manifesten un respecte històric per Fabra, però refusen de fer, de les seves normes, dogmes intocables. Depassant Fabra, de fet, hom el posarà al seu lloc: el més alt i el més digne, però com a ésser humà i no com a déu.

Hem abundat en el mateix sentit en les columnes de « Terres catalanes », i, molt especialment, en aquesta crònica, des de febrer del 1971.

En una d'elles (Terres catalanes n° 15 - tardor 1974), dèiem:

• Tenim una gran reconeixença, una gran admiració per Pompeu Fabra, més no una adoració. Féu molt i molt per la llengua catalana, més no tot ço que féu fou tan perfecte que no mereixi millorament o reforma. Es continuant i millorant el seu esforç que l'honorarem més i millor.

Bens abans, en juny 1969, en la revista d'Anglema « Mai no morírem », escrivíem:

• Mes, el fet de retre l'homenatge, merescut, a Pompeu Fabra, no ens ha de fer oblidar que quan aquest gran mestre morí no havia, naturalment, acabat la seva tasca, perquè si els homes passen, la llengua resta i evoluciona amb aquests. Cal, doncs, caldrà que d'altres Pompeu Fabra prenguin la seva gloriosa successió i que treballin com ho féu ell, sense abandonar mai, com deia ell mateix: « la tasca ni l'esperança ». Cal que, continuant la seva obra, es prossegueixi el procés d'universalització de la parla, al conjunt dels països catalans, prenent, i acceptant de cadascun d'ells, el millor del que saberen guardar, tant sigui de la llengua parlada com de l'escrita. Car, cadascun dels diversos països catalans ha sabut conservar trossos purs del català, parlat i escrit, que d'altres han perdut per causes diverses, les més vegades per la influència de la llengua estatal i de les imposicions politico-administratives d'aquests estats.

Hi ha, ja, d'altres Pompeu Fabra, més l'obra gegantina del primer inhielx els seus deixebles i successors. Que no tinguin pla de manifestar-se car un nou enriquiment de la llengua en resultarà. En resulta ja pulx que el seu admirable diccionari se va enriquir d'un temps ençà.

L'any 1969 no érem pas gaires. Ara ja som legió...

R. B.

Nen o nena, nin o nina, se pot escollir?

De tostemps els esperits científics s'han refusat a creure que la determinació del sexe d'una concepció pugui ésser el fruit de l'atzar. En efecte, és inconcebible qu'una funció tan grandiosa com la reproducció i la perpetuació de l'espècie, pugui ésser obra de l'atzar. Tant més que, pels veritables científics, l'atzar no existeix. Tots els fenòmens, del més gran al més petit, estan regits per lleis i hom atribueix a l'atzar molts fenòmens dels quals s'ignoren encara les lleis, car no hi ha fenòmens inexplicables, lo qual hi ha encara són fenòmens inexplicats. L'alternança, doncs, de naixences mascles o femelles té, també, la seva llei natural i el suposat atzar només entra en compte pel fet d'ignorar la llei que regix a aquest fenomen.

Llarques i pacients investigacions, científicament controlades, han permès de verificar una teoria nova, teoria que permet, amb exactitud, de determinar el dia i, a vegades l'hora, en el curs dels quals cal procurar per obtenir l'infant del sexe desitjat. S'ageix, doncs, d'un mètode; no d'una « invenció » ni tampoc d'un « descobriment ». S'ageix, tot simplement, de la recerca del principi natural, de la llei que regix el fenomen.

La natura ha fet bé les coses i cap procediment artificial no's necessari per poder procrear — segons la voluntat dels

interessats — nen o nena, nin o nina, xiquet o xiqueta, al·lot o al·lota. Es a dir que no cal el recurs de cap artífici ni tenir compte de cap pretesa influència llunària o tota altra. L'única condició necessària es la de realitzar l'acte concepcional en el bon moment. I, naturalment, aquest moment no's el mateix si hom desitja un nen o una nena.

En una paraula: agint-se d'un mètode que té per base la llei que regix el fenomen, no comporta cap coacció moral o física; de consegüent, no va contra cap principi, ni moral, ni religiós ni filosòfic. En resum, aquest mètode posa a l'abast de tothom, la possibilitat de concepció (o d'evitar-la) amb l'escolliment del sexe de l'infant desitjat pels pares.

Per altra banda, la teoria explica el fet que, en general, hi hagi més naixences mascles que femelles. I, curiosament, permet de constatar que si bé no's pas l'home qui determina el sexe — sinó la dona segons el moment de la seva fecundació — és, tanmateix, el sexe masculí l'element actiu i preponderant.

Una altra conseqüència científica d'aquest mètode científic es qu'hom pot preveure (o evitar) les concepcions bessones i múltiples. També permet de determinar, amb precisió, la naixença concebuda la qual vindrà 273,744 dies després.

LA LLENGUA ENERGIA D'UN POBLE

Cada poble té una llengua pròpia. Aquesta llengua és una energia que l'hi permet de desenvolupar-se culturalment i econòmicament. Cada llengua vehicula també una filosofia, una manera de ser.

Els pobles esclaus d'un altre poble, amb la pèrdua de llur llengua i de llur cultura, són colonitzats econòmicament. És el cas d'Ocitània, Bretanya i Còrsega. Els Occitans, els Bretons... parlen el francès que no és la llur llengua natural i doncs tenen poc geni per emprendre afers. La joventut se fa funcionari de l'estat colonitzador. Això són coses que tothom sap. Quan un poble esclau d'un altre poble retroba poc a poc la seva llengua natural, és a dir la seva energia, el desenvolupament econòmic segueix el desenvolupament cultural. En Europa hi ha molts exemples de pobles que han retrobat llurs forces naturals:

— La Noruega es va separar de Suècia el 1908. Retrobant la seva llengua, poc a poc es va desenvolupar econòmicament.

— La mateixa cosa ha passat per Islàndia que va trencar els lligams amb el Dinamarca el 1944.

El cas de Finlàndia és interessant: País successivament sota la dominació de Suècia i de Rússia, independent el 1917, va tenir molta feina per recuperar la llengua finlandesa. En efecte, el suec dominava la vida cultural del país. Avui 92% de la població parla el finlandès, i sols 7% parla el suec. Bonica victòria quan sabem que fins els principals del segle XX l'ensenyament era en suec. És la voluntat de tot un poble conscient de la seva identitat que és a l'origen d'aquest miracle lingüístic.

Dins l'estat artificial de Bèlgica que es va constituir el 1830, els francòfons oprimien els flamencs lingüísticament, políticament i socialment. Els « Wallons » parlaven amb menyspreu de les « pobres Flandes ». Què ha passat? Els flamencs, cop i cop de lluites, de 1886 a 1932, van obtenir l'ensenyament i l'oficialitat de llur idioma. Tots els problemes no són resolts el dia d'avui dins aquesta Bèlgica on el desenvolupament de Flandes amenaça Valònia.

Al contrari, un poble independent que no fa esforços per recuperar la seva llengua natural, es queda esclau. El cas més típic és Irlanda. Aquest país es va deslluir políticament de l'Anglaterra l'any 1921. Què han fet els

charcuterie

PIRAY

JAMBONS du PAYS
PERPIGNAN

Irlandesos? Han guardat l'anglès com idioma oficial tanmateix que el gaelic és ensenyat com segona llengua. Resulta d'això que poca gent parla la llengua natural del país i Irlanda es queda esclau, culturalment i econòmicament, del seu antic opressor. És un país pobre.

Finalment hi ha pobles que no esperen de ser lliures per recuperar la llur cultura. L'any 1833, el poema: l'Oda a la Pàtria, de B. Carles Aribau, va donar el senyal de la renaixença catalana al Principat. La burgesia, conscient de la seva catalanitat, va començar la revolució industrial a la fi del segle XIX, és a dir, alguns anys després d'aquesta renaixença. L'energia de la llengua catalana va lligada amb el progrés econòmic de Catalunya. Aquesta vitalitat de la llengua catalana no ha mai baixat malgrat la llarga nit franquista i és tant forta, que fins i tot catalanitzca els emigrants. Avui Catalunya pot esperar l'avenir amb confiança.

A Catalunya-Nord, al mateix temps que l'alienació de la nostra llengua és cada dia més forta, la terra s'esmicola. Els colonitzadors « francimans » s'instal·len a mils i mils com les xinxes s'emporten d'una casa vella. Casti tota la joventut, esclava del sistema centralitzador, se n'ha d'anar a treballar a París al servei de l'estat francès.

Però una llum punteja: la Nova cançó i les múltiples organitzacions culturals coneixen un èxit amb un públic constituït sobretot de joves que, poc a poc, retroben la llengua dels pais; joves plens de bona voluntat que volen viure i treballar al país.

Si aquesta energia continua de créixer, dins de vint o trenta anys, podrem assistir a la resurrecció de Catalunya-Nord. Potser la renaixença cultural i econòmica de Catalunya-Nord seguirà el camí gloriós de Catalunya-Sud. Podem resumir aquests esdeveniments històrics amb el refrany ben conegut: « El poble que guarda la seva llengua té la clau de la seva llibertat ».

Joan MATILLO.

LTC

louez votre télé
LOCATEL

1 bis, rue Dr Rives - PERPIGNAN - tél. 34-43-03

UN PROCES D'EXCEPCIO CONTRA AUTONOMISTES BRETONS

França, l'últim gran estat centralista del món, s'acaba de cobrir de menyspreu fent jutjar, per un tribunal d'excepció — el Tribunal de seguretat de l'Estat — els autonomistes bretons autors de l'atemptat contra el palau de Versalles.

Veiem, sense anar més enllà en l'exemple, que tots els estats d'Europa occidental tenen estructures que permeten autonomies regionals ben superiors a les que demanen els diversos pobles de l'Hexàgon. I per tant, hom no pot pas dir que l'unitat d'aquests estats occidentals estigui en perill pel fet d'haver acordat tals autonomies. És, més aviat, el contrari: l'únic estat que corre el perill d'esclatar és, precisament, el francès pel fet de no acordar-ne.

En tot cas, condemnar a quinze anys de reclusió criminal per estralls mate-

rials — encara que sigui a un monument històric (1) — és quelcom que fa aparèixer els dirigents francesos com a completament desfasats amb les realitats polítiques del món actual. És tan exagerat que depassa l'entendiment. Es utilitzar una arma qu'en definitiva se retornarà contra els que l'han brandada. En efecte, a l'interior com a l'exterior de França, mesures d'aquesta mena només poden tenir com a conseqüència l'aggravació del sentiment de desconfiança envers un estat que fou el de la llibertat, de la fraternitat i de l'igualtat dels homes i dels pobles.

(1) Cal remarcar qu'els estralls en qüestió no afecten en l'essencial l'edifici: l'atemptat visca, sobretot, la revolta de dins, giran figura de l'història de França, Louis XIV i Napoleó Ier. Dues grans figures que, avui, hauríem vist en 1945, hauríem estat tradïdes davant del Tribunal Internacional de Nuremberg, al costat dels criminals de guerra que s'hi jutjà.

Announce à découper et à conserver

CHAUFFAGE CENTRAL - SANITAIRE

Proposition de prix pour installation

Chauffage central gaz naturel ou propane avec 1 chaudière murale, chauffage et eau chaude - 18/20.000 calories

7 RADIATEURS complets pour un PRIX DE 11 500 F TTC

F. BASSO

Rue des Canaris - PERPIGNAN - Téléphone : 61-33-16

" BORRON Y CUENTA NUEVA "

ESBORRAR, DEFINITIVAMENT, LA DIVISIO ENTRE VENCEDORS I VENÇUTS

Ara que, legalment, s'ha posat un punt final a un període de quaranta anys d'història dels pobles hispànics, caluria acabar esborrant totes les asperesques qu'encara resten per tal de qu'els ciutadans espanyols puguin continuar anant endavant sense rossegar cap reslòu ni vestigi que recordi la divisió eixida de la terrible guerra civil.

Caldria, doncs, continuar esborrant tot record, manifestació, monument, etc. que pugui constituir una perduranga de la divisió fratricida i, a l'ensem, fet tot lo possible per enaltir ço que conduïx a l'agermanament dels homes i dels pobles. Sota aquest punt de vista, la primera i la més fàcil de les tasques que caldria emprendre es la d'intensificar l'anul·lació de la retolació de places i carrers feta amb noms de personatges del període de la guerra civil. Fins ara, els carrers i places en qüestió porten noms dels personatges del que fou bàndol franquista, més, cal preveure, qu'amb la democràcia triomfant, demà hi haurà municipis, províncies i regions autònoms que voldran honorar — dedicant-los-li, també, places i carrers — a personatges democràtics que foren del bàndol republicà.

La persistència dels noms de vencedors de la guerra, d'una part, i de l'altra, l'aparició de noms dels vençuts, faran que no's facilitin les condicions pera que se pugui tirar el definitiu «borron y cuenta nueva» a aquest dolorós passat.

Com que, pel benestar i el progrés en general es, absolutament, necessari que's vagi endavant, una de les mesures que contribuirà a la concòrdia ciutadana, seria la de que cada municipi fes desaparèixer tota traça existent recordant les divisions de la guerra civil i, naturalment, de que no se'n creï de noves.

Relativament a places i carrers, les vies debatjades haurien de prendre noms neutres o de personatges que no tenen res a veure amb la dolorosa contesa. Quant als monuments, tots haurien d'esser, anònimament, a la memòria de totes les víctimes de la dita guerra, sense distinció del bàndol en el qual caigueren.

Això de monument ens fa pensar, tot seguit, al més important de tots: el del «Valle de los caídos».

La concepció d'un tal fenomenal monument fa l'autoretrat del seu autor, car només podia germinar en una ment de tipus franquista com ho era la de Franco, i com qu'el projecte naxé ja abans de que fos acabada la lluita fratricida, cal bé admetre l'Increïble megalomania de Franco i el seu desitg de bastir-se un panteó supermonumental sota el pretexte d'esser un

monument als caiguts durant la lluita.

Tan greu fou aqueixa megalomania que res no l'aturà en el seu projecte: en efecte, aquest començà a entrar en la realitat dels fets tan bon punt com guanyà la guerra. Tant es així qu'apenes un any després d'acabada la lluita, el 1er d'abril del 1940, feia publicar, en el «Boletín oficial del Estado» el decret en vistes a la realització del seu delirant projecte.

Si's té en compte que, en aquells temps, el país estava ruïnada per les conseqüències de la guerra, que hi havia més de dues-centes mil persones en les presons i que, feia poc, el comte Clano notava en el seu diari íntim, qu'encara se fusellava dues-centes-cinquanta persones cada nit a Madrid i cent-cinquanta a Barcelona, hom tindrà una idea completa de la faraònica declaració de Franco.

Naturalment, hom podrà trobar circumstàncies atenuants a l'extraordinària megalomania franquista avançant el fet qu'un altre mort important d'aquella guerra jau al costat seu: el fundador de la Falange, José Antonio Primo de Rivera. Ja hem dit, en aquestes columnes (1), com Franco feu fusellar, indirectament, José Antonio, i com qu'aquest comprenqué la manobra, estem convençuts de que no hagués acceptat mai que la seva despulsa estés al costat de la del qu'el féu executar per pelotó interposat.

Sigui com sigui, emperò, el monument existia. Encara que l'indret se l'hagi batejat el «Valle de los caídos», es innegable — tal com Franco ho volia — que's, principalment el seu panteó.

En el marc del tema del present article, propugnem qu'el monument en qüestió sigui, efectivament, destinat, anònimament, a la memòria de tots els caiguts. Cal, doncs, que siguin extretes les restes de Franco i de José Antonio Primo de Rivera de llurs tombes actuals i depositades ja sigui, anònimament, amb les altres víctimes sebollides en la cripta, ja sigui que vagin a rebre sepultura definitiva segons els desitjos dels familiars respectius.

L'endemà qu'el govern espanyol haurà procedit a aquesta reparació de base se podrà dir que s'haurà esborrat, definitivament, la divisió entre els vencedors i els vençuts.

Jaume PRATS.

- (1) Veure « Terres catalanes » - n° 25, primera pàgina - Primavera 1977, l'article « Els franquistes intranseguts són feixistes enganyats ».

setmanals públiques en les quals poden participar, amb veu i vot, tots els ciutadans, que siguin o no membres de l'associació. El treball es col·lectiu i sense cap mena de directivisme.

Malgrat qu'el benevolat es total hi ha, evidentment, despeses de funcionament. Aquestes estan assegurades per les cotitzacions dels membres, decidides per l'assemblea, per subvencions i donatius. Si remarquem que tothom pot intervenir i col·laborar — inclús sense esser membre adherent, sociari o soci — dona una clara idea de l'originalitat veritablement democràtica.

OBJECTIUS. — Els objectius d'aquest tipus d'associació són, a la vegada delimitats i molt extensos. La delimitació principal es l'exclusió de tota activitat de caràcter polític en el si de l'associació. Tota altra activitat es, pràcticament permesa.

Les comissions de treball creades poden intervenir en tot: guarderies infantils, problemes escolars, de transports urbans, aparcament, circulació, sanitat, urbanització, cases de joves, de la cultura, d'esports, conservació de relíquies històriques, de monuments, de tradicions, alimentació d'aigua, gas, electricitat, construcció de passadges subterranis, de control de la gestió municipal, de la creació de diaris murals per assegurar el dret d'expressió als que no tenen mitjans econòmics, etc.

Hom imagina fàcilment l'immens abast que poden tenir aqueixes associacions de veïns, veritables assemblees populars on poden esser debatuts tots els problemes que's posen a una comunitat. I com que s'ageix de les comunitats de base, els problemes són a l'escala humana o, millor dit, a l'escala de cada individu concernit.

Si totes aqueixes associacions de veïns adoptessin de confederar-se a l'escala municipal, comarcal i nacional, podrien acabar instituint la veritable democràcia, la que va de la base (poble) al cim (representants del poble). Res, en definitiva, no's podria fer sense el previ consentiment de les assemblees de veïns, veritables assemblees populars com encara n'hi ha en certs vilatges dels cantons suïssos.

I com qu'els resultats obtinguts, en la Confederació helvètica, són els millors qu'existeixen, en el nostre món actual — per assegurar, a cada ciutadà, el màxim de benestar, de llibertat, de convivència, de tolerància i d'unitat lliurement consentida — hom veu tot el partit útil — per l'individu com per l'estat — que's podria traure de les democràtiques associacions de veïns.

Jordi PUJOL.

Tribunal contra els crims del franquisme

S'acaba de crear, a París, una secció francesa del Tribunal contra els crims del franquisme.

Entre les primeres adhesions figuren grans noms de l'intel·lectualitat francesa: escriptors, historiadors, advocats, catedràtics, periodistes, artistes, etc.

" L'AQUARIUM "

7, rue Petite La Monnaie

PERPIGNAN

Tél. : 34-67-02

POISSONS

rouges et exotiques, aquariums

Eau douce, eau de mer

Installation et entretien

OISEAUX

Canaris et exotiques

Cages - Graines

Accessoires

CATALA A L'ESCOLA, NO !

ESCOLA EN CATALA !

Gràcies, Berlin !

En varis números de « Terres catalanes » hem ja dit tot lo bé que pensàvem de l'extraordinària activitat desplegada, pel doctor Til Stegmann, en favor de la llengua i de la cultura catalana a Berlín-Oest en particular i a Alemanya federal en general.

Com els nostres lectors ja saben, el professor Stegmann fou l'organitzador i l'ànima de les recents « Setmanes catalanes de Berlín ». Ho féu tan bé i amb tant entusiasme que reeixí a comunicar aquest a un gran nombre de compatriotes seus, a associacions intel·lectuals i a altes personalitats berlineses.

Tant es així qu'ens fem un gran plaer de felicitar, de nou, el doctor Stegmann i, a través ell, voldríem que fes arribar la nostra reconeixença a tots els compatriotes seus qu'han fet possible una tal reeixida. En particular el nostre agraïment al director dels festivals de Berlín, al ministre de la Cultura de Berlín (1) i al batlle de la ciutat.

(1) Com se sap, Berlín-Oest constitueix un « lander », regió autònoma. Té, doncs, la seva cambra de diputats, el seu senat i el seu govern.

Després del referèndum a Espanya

Quin demà per la democràcia ?

Els ciutadans de l'estat espanyol acaben d'aprovar, per referèndum, una constitució el mèrit principal de la qual es el de posar un punt, jurídicament final, al règim franquista.

El referèndum es un mitjà de consultació ideal quan la qüestió es posada pels mateixos que l'han de votar; per exemple, quan s'utilitza a Suïssa a l'escala municipal. Utilitzat a l'escala d'un gran estat, en lloc d'esser una consultació ultra democràtica, de fet no n'és gens, car els votants no estan en condicions — cas de la Constitució espanyola — de jutjar si un tal document-llei bàsic es el millor possible.

En l'aplicació de la « democràcia pel cim », en lloc de « per la base », hom obliga el ciutadà a prendre partit, a votar per la solució considerada, pel votant, com la menys dolent. Es lo qu'han fet molts ciutadans de l'estat espanyol en el referèndum en qüestió. Han votat sí, no perquè aprovin la Constitució proposada, sinó per qu'acabés de desaparèixer tota traça jurídica del règim franquista.

Si l'abstenció d'un ciutadà conscient — es a dir, no anar a votar, ignorar un sistema que no es el teu — no s'hagués pogut confondre amb els ciutadans que no voten mai, principalment per despreocupació (1), abstenir-se hagués esset una manera de significar el desacord amb una Constitució insuficient, falsament democràtica, en molts aspectes i, fins i tot, inacceptable en més d'un.

Votar no era, encara, més perillós car era portar l'aigua al molí de la reacció i dels enemics de la democràcia. No calia, en efecte, gràficar el migrant percentatge d'aquests enemics: 8 % dels votants contra 88 % a favor.

- (1) El percentatge d'abstencions — despreocupats, indiferents — es, normalment, d'un 25 % en els estats democràtics occidentals. Fou de 22 % en el referèndum espanyol de desembre del 1976.

Les associacions de veïns, una original forma de democràcia bàsica

A Catalunya-Nord i a França, no tenim consciència de qu'existeixin lo qu'a Espanya en diuen « associacions de veïns ».

Com que sembla qu'aquest tipus d'associació podria esdevenir una forma, molt eficaç, de democràcia directa, menant a supressió de molta burocràcia, criem útil d'informar-ne els nostres lectors nord-catalans i occitans.

ORIGEN. — Sembla que la naixença d'aquesta mena d'associacions populars fou deguda a l'ineficàcia de la burocràcia franquista per resoldre els problemes municipals qu'afecten més directament la vida de cada dia. Cu-

riosa conseqüència que sigui un règim dictatorial qu'hagi donat naixença a una mena d'assemblea popular de tipus netament democràtic o, més ben dit, de la democràcia per la base, no pel cim.

FUNCIONAMENT. — La primera etapa comprèn la creació, per un grup de voluntaris, de l'infraestructura que permetrà el funcionament ulterior.

En la segona etapa té lloc l'assemblea general constitutiva en la qual s'aprova la llista de funcionament a base de comissions de treball.

Finalment, la tercera etapa comporta l'entrada en activitat de l'associació.

El principi es que hi hagi reunions

EUROCUISINES

CONCESSIONNAIRE

Végasa

GRATUITEMENT: Nous étudions; nous concevons; nous chiffrons
dans le détail votre cuisine, sans engagement de votre part. Nous nous rendons
à domicile sur rendez-vous. Nous nous chargeons de tous vos travaux de:

plomberie, électricité, carrelage, peinture

Magasin d'Exposition:

117, av. Joffre, T. 61.35.84 - Perpignan

Prix Spéciaux
D. 1 à 7 ansAmélioration
de l'habitat

EL SALO DE L'AUTOMOBIL DE PARIS

AUTOMOBILS I CIVILITZACIONS

El Castellans diuen: « Para muestra un botón » (1) per discernir de la qualitat d'un teixit. Si apliquéssim un aforisme semblant al grau de finesa i de civilització pura (no científic-tècnica) dels pobles, podríem dir: « Per mostra, llurs automòbils ». El recent Saló de l'Automòbil de París en fornía una demostració evident. En efecte, observant els models exposats en aquell Saló, apareixia el grau de finesa i de civilització pura de cada país productor.

Els països nou-ric, el que « te'n fot pels colzes », el país que vol esser més que tothom, el que vol xafar els altres amb la seva fatxenda, era, certament, Amèrica del Nord. Els cotxes dels Estats Units volen esser els més grans, els més luxurians, els més sofisticats, els més refinats, els més de tot en tot. Malhauradament, per l'esperit de finesa europea, tot allò qu'els Nord-Americans creuen qu'és superioritat, no és més que tecnicisme, un tecnicisme sense veritable elegància, sense aquella indefinible nota que denota l'alt grau de vella civilització i de vella cultura del poble que l'ha produït.

Les fabricacions dels Japonesos tenen ja més finesa, malgrat que són novívuls a la construcció de cotxes. És qu'el Japó és un poble vell, vell en civilització i en finesa; és, doncs, natural que tot ço que fabriquen, encara que sigui d'inspiració occidental, porti un cert segell de distinció i d'elegància.

De tots els països, productors d'automòbils, qu'exposaven en el darrer Saló de París, el que s'emportaria la Palma d'Or de la finesa i de l'elegància veritable seria, certament, Itàlia, tant més que nombrosos models, no italians, són fruit d'estilistes italians.

Itàlia era, en efecte, la violeta, l'elegància pura del Saló; els Estats Units la rosa, la infatuació. Entre aquests dos extrems hi havia els diversos graus de finesa i d'elegància de la fabricació automòbil, graus qu'encaixaven, perfectament,

amb els diversos nivells de l'esperit de finesa i de civilització de cada país productor.

L'elegància anglesa (sense comptar l'excel·lent cas de « Rolls Royce ») se diferencia força de l'elegància francesa, si bé ambdues fan bona parella, provant que tenen un esperit de finesa i de civilització força paral·lels.

La producció alemanya té una empremta d'esperit de finesa i de civilització ben particular, en les quals la tècnica fa, en general, « bon ménage » amb el bon gust.

La producció sueca té també la seva empremta original en la qual, sense manca ni d'elenciació ni de finesa apareixen, esclatants, la solidesa i la perfecció tècniques.

No parlarem ni de la producció espanyola ni de la dels països est-europeus. La primera n'era absent. Quant a la segona, a part l'excelsa soviètica — que no's renova — no hi havia res d'original, producte de l'esperit de finesa i de civilització d'aquells països. En efecte, la producció presentada era, gairebé exclusivament, feta de models italians, construïts sota llicència russa, polonesa o iugoslava.

Dèiem, doncs, que la « Palma d'Or » se l'hagués emportada Itàlia. És normal que sigui així, car els naturals de la península italiana són els beneficiaris més directes dels beneficis de la civilització italiana. És normal que més de dos mil anys de vella i bona civilització donin un grau superior de finesa i d'elegància que dos-cents anys de nord-americanisme. És, gairebé, segur que, si els Grecs fabricessin automòbils, aquests serien encara més refinats i més discretament elegants qu'els millors italians.

R. B.

(1) Comme échantillon un bouton. Per mostra un botó.

els hipies

— Alguns anys enrera, quan van començar a córrer pel món aquells individus estranys que havien d'agafar la denominació de « hipies », va semblar a tota persona de sentit i d'educació convencional, que la nostra civilització avançada, estava esbaldregant-se, en un dallabaix decisiu i irreversible. Quants, enmig de nosaltres, no van pensar-se que s'anava cap a la fi del món, cap a la fi d'aquell món que havíem conegut i en què, segons deíem, s'estava tan bé. Encara que no fos la cosa ideal, ens hi sentíem bé i l'acceptàvem tal qual.

— Tothom sap que cal que acabi una cosa a fi que pugui començar-se'n una altra. Però, a vegades, això ens alegra i ens esgarria alhora. Voldríem canviar-ho tot però sense tocar a res. D'altra banda, no hauríem de tenir mai recança per allò que acaba de passar sinó per allò que ha d'arribar.

— Avui, gràcies a la reculada dels anys, podem adonar-nos que el fenomen hipi tenia una motivació doble i, en cert aspecte, autodestructura. Era un moviment desordenat que volia ser revolucionari i pacífic alhora, dues coses absolutament incompatibles, almenys pel que fa a la nostra mentalitat.

— Els hipies revolucionaris només volien la llibertat (Aquesta paraula és més elàstica que el cautxu més refinat) i també volien tornar vers la naturalesa de les coses, (que no s'ha de confondre amb una anada endarrerida i que, tanmateix, no costava ni un centim a la societat de consum). Molts, entre nosaltres, no veïeren en allò res d'altres que una moda, una fantasia del jovent, que li passaria al cap de pocs dies, igual com passa un refredat primaverenc.

— Però anys fa que dura i que perdura el fenomen hipi. Els homes i les dones van passant, anònims però

el fenomen, ell, queda. Nosaltres no podem comprendre, i potser no comprendrem mai, que els hipies estiguin avorrits de la nostra societat i que vulguin canviar-ne, bé que per vies pacífiques. A ells, no els entra en el cap que poguem nosaltres continuar acontentant-nos amb la nostra vida quotidiana, mesquina, esquifida i sotmesa tota ella al diner. Vet aquí per què el diàleg entre la mentalitat « petit burgès » i l'esperit « inconformista » resulta impossible. Els ulls de cada un de nosaltres reben imatges del món absolutament diferents. Ens passa igual com si no miréssim cap al mateix lloc o si ens expresséssim en llengües diferents.

— En això, és difícil d'esbrinar amb tota imparcialitat què és el miop o què és el clarividet. Nosaltres sabem acontentar-nos amb les engrunes d'un conservatisme ancestral que, al final, acaba fent de nosaltres esclaus dels temps moderns o, si més no, puerils i sense ànima, moguts per cordills estirats des de darrera de l'escenari. Ells, els hipies, que el pacifisme hauria d'haver ofegat ràpidament, no han tingut altre « remei » que girar-se vers la droga per defugir la realitat de les coses que els imposen nosaltres. Els al·lucinògenes els concedeixen un semblant de fugida vers paradisos artificials i enganyadors, que corresponen al benestar que els pertocaria de trobar en una societat ben equilibrada.

— És que això val a dir que ells, els hipies, són els responsables de la situació actual? Segurament no! D'altra banda, fer la pregunta és, en gran part, posar-hi la resposta. Quan una cosa no rutila en el nostre automòbil, no tenim recança que no hagi vingut el mecànic per arreglar-hi la falla... Però, què han fet els especialistes oficials, de cura al fenomen hipi? Res! Cap d'ells no l'ignora, però

cap no sap o no vol o no pot fer-hi alguna cosa. Com a conseqüència, hem de preguntar-nos si la nostra societat no és ja massa podrida, que no se li pugui curar les nafres. Hem de preguntar-nos si aquells que ens manen són prou competents, si la nostra actitud passiva que ens fa tolerar-los no és tan criminal com la d'ells que deixa malgastar-ho tot, tant per massa laxisme que per total incompetència.

— Els anys han transcorregut, però el problema hipi queda, plantejat i irresolt. Els anys no han tret res a la seva acuitat, a la seva actualitat. Nosaltres ens hem acostumat a veure'ls pels carrers, desvaguats i avorrits, però aquesta constatació no resol res. Només sabem que quelcom els ha empenyats a fora de la via que segueix la majoria de la gent, però no sabem per què ni tampoc no volem saber-ho. Nosaltres ens acon-tem l'loco de desitjar més o altra cosa, tement amb el poc de què gaudim, Nosaltres només temem que se'ns traguí el poc que tenim. D'actitud pitjor que aquesta, no n'hi ha!

— En tot aquest poti-poti, qui és el culpable, el veritable culpable? Això ningú no ho sap ni tampoc es trenca la closca per saber-ho. És molt més fàcil de tapar-se els ulls i les orelles. Mentrestant, els hipies podran anar amunt i avall, ningú no els veurà ni problema tampoc no hi haurà. Ara que, al capdavall, qui és més culpable? El cap que munta un acte criminal o la mà que executa el forfet?

J.C.

EL PREMI «CONCOURT» CATALA AL ROSSELLONNES JORDI CARBONELL

Entre els múltiples premis de literatura catalana, que hi ha a Catalunya-Sud, el Premi Sant Jordi és el més prestigiós, car es l'equivalent del « Concours » francès.

El premi d'enguany, dotat amb 300.000 pessetes (prop de 20.000 francs), ha estat atorgat a l'escriptor perpinyanès en Jordi Carbonell, per la seva obra « Un home qual-sevol ».

« Terres catalanes » felicita el laureat, molt efusivament, per doble motiu: per esser la primera vegada qu'aquesta gran distinció recau a un Rossellonès i perquè el senyor Carbonell ha estat un brillant col·laborador de la nostra publicació.

PER UNA XARXA DE TELEVISIO EN CATALA.

En el nostre darrer número anunciàvem el projecte qu'existia, a Barcelona, en vistes a la creació d'una xarxa de televisió abarçant tots els països de parla catalana.

Un tal projecte no plau al govern centralista de Madrid i ha refusat l'autorització.

Inmediatament, després d'haver d'esser coneguda aquesta denegació, la Promotora de Televisió catalana, S.A., publicà un comunicat declarant que, creient en la democràcia, empraria tots els mitjans legals per tal de conseguir qu'els Països de parla catalana, tinguin llur pròpia televisió, car la consideren imprescindible pel ben-estar i pel manteniment de la llengua llur i de la cultura llur.

Centre Cultural Català

CURSETS DE LLENGUA

CATALANA

SARDANES — TERTÚLIA

BIBLIOTECA

SORTIDES FAMILIARS

CONFERÈNCIES

Seccions teatre,

Cinema,

Esports,

Cant.

ADHERIU AL C.C.C.

Carrer Sant Mateu, 2

PERPINYA

Tel. 34-80-40

BEN SEGUR

Pare, quan era petit et parlaves en francès, era per l'escola, ben segur.

Quan era més grandet me parlaves en francès, era per més tard, ben segur.

Me deies que el català...era un patuès i que més valia sapiguer el francès.

Que si més tard volia treballar, aquesta llengua me procuraria el pa i me la caldria utilitzar.

Ara que sóc gran me paries en català. Es per que no es perdí, ben segur.

Ara que no sóc un infant, m'ensenyas que el català és nostra llengua. Ben segur!

Parli un català embastardit. Perquè no me l'has après de petit. Pensant amb la llengua de l'escola i poques vegades amb la de mon infància tinc Catalunya per bressola i com a parla, la de França!

Veus quin cas tan desgraciat. Per què no me l'has ensenyat? Pel meu bé ben segur. Somnis de les meves nits, Dolors del meu esperit, Pel meu bé? N'ets segur?

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

Perc MATEU.

ESDEVENIR, ESDEVENIMENTS...

COORDINATION AUTONOMISTE OCCITANE

Constatant la convergence des idées socialistes autogestionnaires et autonomistes occitanes, les militants et les militants politiques occitans, organisés et inorganisés, réunis à Istres,

— décident de se coordonner dans une structure régionale provisoire afin de mettre en pratique la volonté d'unité dans le respect de la différence,

— s'engagent à se prononcer sur la notion d'autonomie,

— appellent les mouvements politiques occitans à s'unir en vue d'un mouvement large pour répondre le plus rapidement à la situation catastrophique dans laquelle se trouve l'Occitanie.

Pour tout contact : C.A.O., B.P. 25, 13440 CABANNES.

ESTUDI SOBRE LES AUTONOMIES A CUIXA

Durant el propassat mes d'agost tingueren lloc a Cuixa les terceres jornades internacionals del Centre internacional Escarré per l'estudi de les ètnies.

Els participants provenien principalment de Catalunya-Nord, Catalunya-Sud, País valencià, Balears-Pitiüses, Bascònia, Friol, País de Galles, Jura, Sardenya, Valònia, Vall d'Aosta, Alemanya-Oest i Itàlia.

La principal constatació que fou feta és que els pobles — inclosa amb autonomia — estan sempre més o menys dominats per l'estat del qual formen part. Inútil, doncs, de fer remarcar que els pobles sense autonomia estan encara més dominats per l'estat al qual estan sotmesos.

La conclusió natural que se'n desprèn és que cal que tots els pobles puguin tenir llur propi estat o que cap n'ha de tenir...

« CLINTON »

SETMANARI CEVENOL D'INFORMACIÓ

Publicar un setmanari occità en la regió de les Cevenes és lo qu'els Francesos en diuen un « exploit ».

Coratge amics, per continuar. Qu'els lectors vos siguin ben fidels i ben lleials, financerament parlant. I en deuen esser puix que ja heu publicat prop de 200 números! Car en aquest món materialista, l'esperit nacional d'un poble no pot pas renàixer sense la contribució financera de cadascú.

Profitem de l'ocasió per informar els nostres lectors que « Clinton » publicarà, dins de poc, l'obra d'un dels seus col·laboradors Joan Guers. El preu de venda del llibre serà de 23 frs. Mes, pels que subsciruran abans del 15 de novembre, el preu serà de 18 frs. Adreceu-los a Llibreria Occitana - Carreria Enric Merle, n° 38 - 30340 Salindres.

FESTES CATALANES D'ESTIU A LA TORRE DE QUEROL

Fa dotze anys qu'el vilatge de la Torre de Querol organitza, cada any, un programa de festes i de cultura catalana. Dotze anys d'esforços coronats de reeixides.

El programa d'enguany era molt complet i variat: danses típiques, cançons, teatre, sardanes, ballades diverses, etc.

Es de recar que cap dels vilatges veïns no hagin pas tingut la bona idea d'imitar el dinàmic grup cultural querolà.

APPEL POUR UN SYSTEME DE GOUVERNEMENT NATUREL

Nous invitons les leaders et membres des différents groupes, associations, mouvements, ainsi que toutes les personnes isolées se réclamant du nationalisme pluraliste et intelligent (dans cette dénomination, nous rejetons donc les nationalismes étroits exclusivistes, impérialistes et exhibitionnistes), du fédéralisme, de l'éthnisme, du régionalisme, de l'euro-péisme, de l'écologisme, du traditionalisme... opposés au concept de l'homo oeconomicus et qui constituent les véritables élites des nations (que ces nations soient reconnues officiellement ou non) à mobiliser pour « un système de gouvernement basé sur le respect de l'ordre naturel ». Leur application pouvant seule éliminer le parasitisme sous toutes ses formes; donner aux hommes et aux peuples les moyens de se libérer de toute domination, de leur enlever ceux d'exploiter leur prochain, et de les obliger à assumer les devoirs qui leur incombent, d'empêcher l'uniformisation, le nivellement par le bas, les transferts de populations responsables de la dispersion des familles, du bouleversement des cadres et modes de vie, de sauvegarder l'humanité dans sa diversité, promouvoir à la tête des nations et des institutions de véritables aristocraties morales, issues de toutes les classes des sociétés.

Les intéressés sont priés de prendre contact avec M. Daniel MILAN, 5, allée de la Concorde, 06700 Saint-Laurent-du-Var. Tél. : (93) 31-73-26.

25th CONGRES DE L'U.F.C.E.E.

Dans un communiqué publié à l'occasion de son 25th Congrès, l'Union fédérale des communautés européennes, constate que plusieurs langues minoritaires d'Europe et, plus spécialement, le basque, le breton, le catalan, le frioulan, le slovène en Udine et Gorizia, le frison du Nord, le néerlandais en France, etc., aucun décret d'application n'a été pris à ce jour par les gouvernements intéressés en vue de l'enseignement généralisé de ces langues à tous les degrés, de leur emploi à tous les échelons de la vie administrative et de la mise en place de réelles structures bilingues;

remarque qu'une telle attitude est, en outre, en infraction avec la Convention Européenne des Droits de l'Homme et, d'autre part, contraire aux vœux, souvent et démocratiquement, exprimés par la majorité des populations concernées;

demande à ces gouvernements intéressés de prendre très rapidement toutes dispositions pour que soient respectés les termes de la Convention internationale d'Helsinki et de la Convention Européenne des Droits de l'Homme.

PIRINEU ORIENTAL

Pirineu Oriental, així, en singular, no té res a veure amb la forma en francès (divisió administrativa francesa) « Pyrénées Orientales ». En català és una magnífica guia del Pirineu oriental en enter, el de l'un costat i el de l'altre de la serralada: de la Cerdanya i el Capcir al Rosselló i l'Empordà, del Fenollet a la Garrotxa i el Ripollès sense oblidar el Conflent i el Vallespir.

Els fervents de la nostra alta muntanya poden consultar (i comprar) aquesta obra a la Llibreria franco-espanyola — Plaça Bardou-Job — Perpinyà.

XXIe FESTIVAL « INTERNACIONAL » DE SARDANES A CERET

Ja hem tingut ocasió de glorificar la meravella d'aquest esdeveniment sardanístic. I també d'haver dit que la magnífica manifestació de Ceret no's pot pas dir que sigui internacional puix que s'ageix de la dansa nacional dels Catalans, d'un festival entre dansaires catalans, celebrat dins d'un territori català.

No cal pas oblidar que la frontera del Pirineu, si bé separa l'estat francès de l'espanyol, si bé separa, administrativament, un bocí de Catalunya de l'altre, no pot pas separar la continuïtat del territori català, doncs, de la nació catalana. Els dansaires d'un costat i de l'altre del Pirineu són Catalans. Malgrat que formen part d'estats diferents: França i Espanya, som de nació catalana, doncs el festival de Ceret no pot esser « internacional ».

Hagués valgut més denominar-lo, simplement: XXIe festival sardanístic de Ceret.

Aquesta manifestació sardanística — no considerada, per nosaltres, d'internacional — haurà estat, probablement, considerada com « estrangera » pel senyor François Marty, el qual, en el diari « L'Indépendant », de l'11 de setembre darrer, qualifica la sardana « d'exportació (importació devia voler dir) molt recent », precisant de la post-guerra per la majoria dels vilatges nord-catalans.

Si admetem qu'escriví el Sr. Marty, la cosa és encara més extraordinària. En efecte, per a que una dansa, « estrangera », hagi estat adoptada — tant i tan ràpidament — pels Nord-Catalans, com dansa nacional pròpia, només hi pot haver una explicació de tipus ètnic, confirmant bé que la gent de Barcelona (i) i la de Perpinyà són de la mateixa ètnia.

1) No sabem per què posa, el Sr. Marty, en paral·lel Barcelona i Oran.

L'ESBART LLUIS MILLET A IUGOSLAVIA

Fou, podríem dir, triomfalment que's produí l'Esbart Lluís Millet a través Iugoslàvia. En totes les ciutats on actuà el públic aplaudí frenèticament, a la vegada sorprès i entusiasmat per les exhibicions de l'Esbart. A Belgrad, capital de l'Unió de repúbliques socialistes de Iugoslàvia, l'esdeveniment tingué una ressonància extraordinària.

Extraordinària també la sorpresa del públic davant de l'audició de sardanes de la Còpia juvenil de Blanes. Sorpresa agradable que compremem bé puix qu'hem tingut l'oportunitat d'aplaudir-la vèries vegades a Perpinyà.

SI VOLEM...

Malgrat abundoses inconsistències i covardies en el panorama polític català, no manquen pas motius per l'optimisme. L'existència i caràcter de Terres Catalanes és un aquests motius. Poc a poc, tots junts, anem pujant les cisternes seques espiunes. A dalt hi tenim la completa normalització política i cultural dels Països Catalans. Uns Països Catalans on no hi hagi cap mena d'opressió forana ni opressió interna — d'un grup sobre un altre.

En aquest contexte, el desànim i la impaciència són un luxe que no ens podem permetre. Si el que volem fos realment utòpic — és interessant estudiar els motius dels que empen aquest adjectiu generosament —, almenys ens haurem esforçat per quelcom que volem, que sempre és millor que anar desmenjadament darrera una cosa que no volem... obtenir-la.

La història i la vida continuen, afortunadament.

Joaquim Torres

Casal dels Països Catalans de Toronto

I EL VALL D'ARAN QUE ? FRANCESC CABALLERO LLEIDA

Senyor Director,

Li remeteixo aquest escrit amb el prec de la seva publicació. Acabo de llegir (i rellegir) el text « provisional » de l'Estatut de Catalunya, i trobo, deixant de banda altres defectes, que hi manca un reconeixement clar del fet nacional occità de la Vall d'Aran. (Era Valh d'Arau).

Al meu entendre, hauria de quedar totalment explícit: l'oficialitat de l'aranès i l'ensenyament obligatori a l'escola dins del seu territori; la representativitat al Parlament de Catalunya i l'atorgament d'un mini-Estatut que fixés les normes d'inter-relació.

Crec que amb aquesta postura d'oblit no solsament es margina al poble aranes, sinó que's perd l'oportunitat de demostrar tenir més tacte polític que'ls qu'han confeccionat la « Constitución española ».

La CATALANA del PETROLI

Carrer de la Muralla

POLLESTRES Tel. 36.70.49

Treball acurat

Escurament - Neteja Entreteniment Despanatge

de xemeneies, calderes i instal·lacions de calefacció central amb material i personal especialitzat

ASSOCIACIÓ ITALIANA D'ESTUDIS CATALANS

Presidida pel professor Giuseppe Sansone, s'ha creat a Roma una associació italiana d'estudis catalans.

Són vèries les associacions per l'estudi de Catalunya qu'existeixen a la península italiana. Fins ara eren, més aviat, de caire informatiu, combatiu o confraternal. Aquesta és de caire científic-històric. A ella, a totes, les nostres més vives felicitacions.

Entre germans... entre amics... i altres...

Té tota la raó el nostre corresponent. A la Confederació helvètica per més poc, s'acaba de crear una nova república-cantó.

La Vall d'Aran, malgrat els estrets vincles teixits amb Catalunya, no té res de catalana, començant pel seu nom, passant per l'ètnia, la llengua i la geografia. Toponòmicament, ètnicament, lingüísticament, geogràficament, tot mena, no a l'estat francès sinó al país ètnic veí: Gasconya.

Com qu'els Catalans no som imperialistes, si poguéssim disposar dels nostres destins, hauríem de restituir, immediatament, aqueixa comarca a Gasconya.

« LES ELOIGNES DE LA SOURCE... » BERNARD RIUS - PARIS.

« Un an ou presque de retard dans le règlement d'un réabonnement appelle de votre part une mansuétude particulière. En effet, votre « note de service » laisse apparaître quelques difficultés liées à des retards de règlement. Je tiens donc, à m'excuser de ce qu'il y a de là; en tout cas, pour ce qui me concerne, de considérer plus comme des difficultés de résidence (déplacements fréquents pour 1978) qu'à la moindre malhonnêteté.

Ceci étant, je persiste à vous remercier pour ce que vous apportez aux gens éloignés de la source. Il est tellement heureux, pour un homme dans l'époque actuelle, de se rattacher à des racines, de savoir que la famille culturelle existe et se préserve qu'il aura toujours en point de mire ce refuge. C'est avant tout comme cela que je perçois votre journal. Pour le reste et particulièrement les problèmes que vous posez quant à l'Etat français, j'ai quelques fois des difficultés à vous suivre sur certains points. En effet, tout ce qui se rapporte même au stade des idées à un choix définitif est très difficile pour qui comme moi se trouve lié d'un côté et de l'autre. On ne peut être juge et partie.

Veillez cependant croquer à l'attention soutenue que je porte à vos chroniques et acceptez mes très sincères salutations ».

(Segueix pàgina 7)

STUDIO PHOTO NOBILE

REPORTAGES
MARIAGES
PORTRAITS
POSTERS - IDENTITE

Fournitures photo cinéma, films, pellicules

4, rue Ernest Lavisse
(Bas-Vernet)
66000 PERPIGNAN
☎ 61.62.84

entre germans... entre amics... i altres...

(CONTINUACIÓ)

« TERRES CATALANES » NO FA PAS GUANYAR DINERS

• Josep Sargas - Barcelona. — « La vostra publicació es, avui, una de les millors que's publicuen a Catalunya i, tenint en compte la situació actual, crec que no hi ha millor manera d'orientar « Terres catalanes » que de la manera que ho feu. Es, doncs, obligat de felicitar-vos i encoratjar-vos, car la vostra publicació no fa guanyar diners emperò aporta una ajuda valuososa a la defensa de Catalunya ».

« EL FRUIT DE LA VOSTRA LLAVOR... »

• L. Colomer - Prats de Molló. — « En aquesta fi d'any envii la meua participació a « Terres Catalanes », sempre fidel a la vostra publicació. Amics, no defalliu! Un dia o altre algú dels nostres fills recollirà el fruit de la vostra llavor. »

TERRES CATALANES MENSUAL?

• Camille Diaz - Villiers-le-Bel. — « Rossellonès, exiliat, pel treball, prop de París, « Terres catalanes » es el lligam que perpetua la nostra cultura, personalitzant Catalunya-Nord. Es el símbol vivent de perseverència expressat en les nostres divises « Sem i serem » i « Mai no morirem ». Esperem que la perseverència farà de « Terres catalanes » un mensual; es així que ho desitgem molts i, gràcies a la renaixença actual, sóc optimista. « Sempre endavant ».

TASCA D'ENTREBANCOS I DIFICULTATS

• Joan Serra - St. Joan de Torroella. — « M'omple de satisfacció cada cop que rebo el vostre periòdic per la ferma i decidida catalanitat que s'hi respira. Jo no sóc molt entès en coses de lletres, però crec, sincera-

ment, que la vostra tasca ha d'esser lloada per qualsevol que es tingui per un bon català, car entenc que és plena d'entrebancs i de dificultats. Us felicito i us encoratjo a fer el camí que esteu seguint fins ara. »

LA GERMANOR DELS POBLES DE PARLA CATALANA

• Ramona Regué - Hospitalet de l'Infant. — « Acabra d'arribar a les meves mans « Terres Catalanes ». Es un exemplar de la primavera del 1976. Tant se val. M'ha fet il·lusió de tenir noves de germans de l'altre cantó del nostre estimat Pirineu. No sabem com m'omple de joia veure que, a mesura que ens deixen parlar, va sortint, a flor de pell, la germanor de tots els pobles de parla catalana. »

« ESCLARIR I ESBOMBAR »

• J. Ubanell - Figueres. — « M'es interessant rebre el vostre periòdic i greu me sabia de perdre la meua subscripció car sóc interessat per tot lo que es notifica catalana. He deixat l'últim número a un company el qual m'ha indicat si podia inscriure'l al vostre periòdic. Vos inclou un xec comportant el meu deute i la seva inscripció. Esperant haver activat, amb aques-

tes quatre ratlles, les vostres energies pel bé de Catalunya i dels catalans. »

EL PARENTIU OCCITANO-CATALA

Transcrivim, sense traducció, la demanda d'abonament d'un Occità de la regió de Bordeus, car tot Català podrà llegir-la i comprendre.

• En Chaplain Eric - Pessac (Occitània). — Descobrí « Terres Catalanes » dins una libreria en París, e la vostra revista m'agradet de tira. Adara que non puih pas mei crompar-la en París per mor que sui tornat en Occitània, per us envii lo men abonament a la revista en esperar que las relacions « germanas » enter Occitània e Catalunya se haràn totjamei mei estrechas, e que la lor collaboracion per en-sus las « bregas de cloquer », permetrà aus dus pòbles de véder per la fin reconèishe's la dignitat e l'existència.

En esperar que mon gascon ne'us será pas tròp de meishant de legir, vos desiri un franc succés dins lo vòstre combat. »

MANTENIR EL CONTACTE

• Ricard Taplas - Barcelona. — « Sempre que puc faig propaganda de la vostra revista per a poder assolir més subscriptors. Crec que aquesta publicació no ha de restar pas ignorada entre nosaltres; així ens podem assabentar, tot i mantenint un contacte dels principals esdeveniments i pensaments dels catalans de Catalunya-Nord. »

« TINC ESPERIT CATALA I SE ELS MEUS DEURES »

• Josep Torras - St. Feliu de Llobregat. — « Cada any, entre gener i febrer, vos enviare algun diner. L'any que no els envii es que seré mort. Tinc esperit català i sé els meus deures. »

PEL RESSORGIMENT DE LES NOSTRES TERRES

• Enric Celades - Barcelona. — « Adjunt xec en pagament de la subscripció a la vostra tan admirable publicació, felicitant-vos per la gran tasca que realitzeu, per la fermesa de continuïtat, per la unió de totes les nostres terres i llur ressorgiment. »

UN EXILIAT, PEL TREBALL, QUE PENSA PODER TORNAR...

• J.L. - Escola de Blamécourt (Regió de París). — « Vaig llegir el vostre (o el nostre) periòdic amb molt interès. Es, per mi, una bufada de catalanitat, una bufada de noves que, al bell mitg d'una regió — on no em reconeix — resonen més fort. Gràcies a Déu (o, més aviat, gràcies a mi) es pot que torni a Catalunya. Llavors us podré ajudar un xic. Bon coratge per lo que feu! »

Paul DEVY
DOCTEUR EN PHARMACIE
32, cours Lazare Escarguel
PERPIGNAN T. 34 21.42

VALENCIA I CULTURA COMUNA

• Carles Cerdà - València. — « Per mitjà d'un company — que hi està subscript — he tingut coneixement de l'existència de la vostra revista. L'interès que sent per totalló que afecta la cultura comuna — i els problemes en general — de Catalunya, Balears i el meu País Valencià, m'impulsa a demanar-vos que em subscriuïu. »

CONTINUAR LA TASCA...

• Josep Madrenas - Barcelona. — « Li envio cent francs, contribució meua, per l'any en curs, a la vostra estupenda revista. Li dono les gràcies per la seva labor en pro de la nostra cultura i de la nostra pàtria, no dubtant que continuà en aquesta honorable tasca. »

Casa GENSANE
Fundada en 1912

ELNA - ROSSELLO

TOTA
LA VESTIMENTA
PER TOTS
NOVETATS

qualitat forta - preu lleuger

DE PLUS EN PLUS INTERESSANT

• Barnerias-Desplas - Perpinyà. — « Votre journal, bien rédigé, est de plus en plus intéressant. Mes félicitations. »

IDENTITAT NACIONAL

• Bernat Pasqual - Barcelona. — « Coratge! La vostra revista es una prova més de la identitat nacional del nostre poble. Visca Catalunya reunificada i lliure! »

INTERET CONSTANT

• R. Peronelle - Cérét. — « Vous souhaitez bonne reception de mon cheque et vous expriment mon intérêt constant pour toutes vos éditions, je vous prie, etc. »

UNA NOTA DISCORDANT

No tot són flors i violes com ho atesten els extractes de nretres que precedeixen. També hi ha qui ha rebut i acceptat « Terres catalanes », mes retorna el número en el qual se li demana de pagar l'abonament, refusant de pagar els vint-i-quatre números que ha guardat. Sobre aquest afer, a continuació donem l'essencial de la nostra lletra restada sense resposta:

« Havíem cregut en la vostra catalanitat, encara més pel fet que sou Cerdans i, en el nostre esperit, classifiquem els Cerdans al capdavant dels Catalans conscients de llur personalitat — i del poble al qual pertanyen — i que voien acabar amb l'anominitat ètnic en el qual els han enfonstat els estat francès i espanyol. Tothom està d'acord en reconèixer, avui, un retorn, no solament a la natura sinó també a les personalitats ètniques. Aquest fenomen no est, solament, propi al poble català, es un fenomen universal el qual — essent conforme a la natura dels homes i de les coses — s'anirà amplificant. Es el començament d'una revolució « consciencial » que portarà, en definitiva, els canvis geopolítics més grans de tots els esveniments fins ara. Suara solament la gent del camp restava fidel a la llengua vernacle i a les tradicions d'un poble alienat. Ara ja no són sols: certes èlites intel·lectuals han comprès que havien estat enganyades per l'educació « estatal » rebuda; han comprès que, en nom d'un estat « un i indivisible » — la qual cosa es ja una absurditat científica, sabent que tot es divisible a l'infinit — han estat despersonalitzats. A « Terres catalanes » si el principi de pertànyer a un estat no ens el posem — perquè es un problema dels Catalans, en tant que ciutadans — som, en canvi, resolutament partidaris de la reconeixença de la nostra identitat tant com a individu que com a poble. No demanem pas a un Francès (nosaltres només som ciutadans de l'estat francès) de renunciar a la seva pròpia personalitat, a la seva pròpia llengua, a la seva pròpia ètnia. Reclamem un dret igual per nosaltres, Catalans, i amb més raó encara pels Cerdans, car el vostre país de base — menyspreant els vostres drets més fonamentals — fou, no solament alienat en el si d'un estat sinó trossejat entre dos estats! Sabem qu'els grans corrents de l'història de les societats humanes són, a llur començament, força difícils de percebre. El corrent — del qual ens excusam de retenir la vostra atenció — es el més gran, el més noble, el més just de tots els que l'han precedit. Cap Català, a l'alcada del seu temps, no hi hauria de restar estranger a fi de que, demà — un demà que no es pas tan lluny com sembla — no pugui tenir remordiments de consciència. »

sanitaire
climatisation
chauffage central

MOLI frères

38, Bd. A. Briand
PERPIGNAN
Tél. 50.20.61 et 50.29.68

me'n vaig

Me'n vaig lluny d'un país on el grill diu son cant,
on el xiprer punxut punteja un cel tan blau,
país on el roser voreja l'hellant,
me'n vaig lluny d'un país que té mon cor esclau.

Me'n vaig. I de mos ulls ragen algües amargues,
oh viaranys amics que sol mon pas coneix,
oh dièlegs íntims, i les converses llargues
que me feien les deus, i els rius amb escriu i

Me'n vaig, oh mon país de terres trepitjades
pels forasters sorruits que no saben que el vent
és un poeta gran,
pels forasters sorruits de groïlles ditades
que destrossen brutals amples segles de cant.

Me'n vaig, i Déu faci que torni
abans que l'ala negra escapci mon alè,
per beure un rajolí — l'últim — del dolç murmurí
que me diu mon país, i per morir seré.

Pere TAILLANT,
guanyador del premi Alexandre Plana de poesia.

Terres Catalanes

Rebent crítiques de certs lectors nord-catalans dient-nos que tractem massa problemes sud-catalans. Rebent, també, crítiques de certs lectors sud-catalans dient-nos el contrari i alegint que no poden pas comprendre els articles qu'estan escrits en francès. Tenint en compte que « Terres Catalanes » es una publicació rossellonesa, doncs de Catalunya-Nord, fem ço que podem per satisfer el més gran nombre possible de Catalans car, si bé tots som ciutadans de la mateixa ètnia, tenim la mateixa llengua i cultura, no pertanyem pas al mateix Estat. És evident que molts problemes són diferents.

Per col·laborar — El contingut ha de correspondre als objectius de la nostra publicació :
— Responsabilitat de les comarques catalanes de França ;
— Promoció de nostra llengua i de nostra cultura ;
— Defensa de totes les altres ètnies.
Textes a màquina i a doble interlinya ; cada full escrit d'una sola cara.
« Terres Catalanes » autoritza la reproducció — total o parcial — dels seus textos, amb menció de l'origen i transmissió d'un exemplar a una de les nostres adreces.
Socis protectors : A fi de poder establir la vostra credencial, trameteu-nos una foto, sup.

" Le français, langue merveilleuse "

Un article, portant ce même titre, a été récemment publié dans le journal « L'Indépendant » de Perpignan. Il ne mériterait pas de réponse si son auteur n'était pas docteur, le docteur Emile Calvet. Il est vrai que culture et diplômes peuvent ne pas aller de pair, mais, dans ce cas, l'absence de l'une ne devrait pas faire rougir l'autre.

Commençons en disant, comme le Dr Calvet, que la langue française est vraiment une langue merveilleuse. Sa réussite est d'autant plus grande que, de toutes les langues néo-latines, elle était, au départ, la plus imparfaite. (Cela se conçoit aisément quand on sait qu'elle n'était presque pas latine). Pour s'en convaincre il n'est que de lire les textes anciens en français et en catalan : les premiers sont, presque, illisibles alors que les seconds se lisent, avec la même aisance que le catalan de nos jours.

Mais là n'est pas la question. La langue française est, en effet, un merveilleux instrument de culture que nous aimons bien, que nous défendons, même, contre la mainmise, chaque jour plus grande, de l'anglais d'aujourd'hui, demain du russe, après-demain du chinois. Mais cela ne nous empêche pas de défendre aussi notre langue catalane, justement parce qu'elle est nôtre, la vôtre aussi, Dr Calvet. C'est notre vraie et unique langue maternelle, langue que nous ne pouvons renier ou mépriser qu'en nous reniant ou en nous méprisant nous-mêmes.

C'est dans cet esprit que notre langue ne nous ayant pas été apprise à l'école, nous avons fait l'effort nécessaire pour la lire, l'écrire, pour connaître la vraie histoire de nos ancêtres... Et, par voie de conséquence, nous nous sommes faits solidaires de tous ceux qui, d'une façon ou d'une autre, ont œuvré dans le même sens.

Récemment, notre cher « Indép. », a publié un article du Dr Stegmann, professeur de philologie romane à l'université de Berlin-Ouest, démontrant tout le bien que la connaissance approfondie du catalan pouvait apporter aux Roussillonnais pour une plus vaste et plus parfaite connaissance de la langue française.

Le Dr Calvet écrit que nos voitures et les devantures des magasins de Perpignan sont décorés de papillons « indésirés » nous invitant à parler catalan. Son affirmation est, pour le moins, surprenante, car il serait facile, au propriétaire d'un magasin, d'enlever tout papillon catalan de sa devanture, si cela lui déplaisait. Quant aux voitures, c'est faire injure à leurs propriétaires puisque ce sont eux-mêmes qui les ont placés.

La vérité est tout autre : la vérité est que les terres catalanes de France n'échappent pas à la prise de conscience qui se dessine à travers le monde entier. A la décolonisation, issue de la dernière guerre mondiale, a suivi un mouvement mondial de renaissance des nations qui furent englobées dans les

grands états modernes : la France, la Grande-Bretagne, l'Espagne, l'Italie, l'Allemagne, etc., ne sont pas des nations ; ce sont des états englobant plusieurs nations. Au sein de chacun de ces états, une nation a dominé les autres imposant langue, culture, économie, etc. Notre pays catalan, toutes les nations périphériques de l'Hexagone, avaient des économies équilibrées avant leur annexion ; elles sont toutes appauvries aujourd'hui au bénéfice de la monstrueuse région parisienne.

Il est normal qu'au mouvement de décolonisation ait suivi celui de la prise de conscience de nations qui — si elles sont toujours d'accord pour faire partie de l'Etat dans lequel elles ont été englobées (c'est notre cas) — ne sont plus d'accord pour se dire Français quand on est né Catalan, Basque, breton, etc. En ce qui nous concerne, on est bien citoyen de l'Etat français, mais de nation catalane.

Cette grande prise mondiale de conscience, ethnique de notre époque ne fait que commencer. Aujourd'hui ce sont quelques dizaines d'ethnies qui réclament la reconnaissance de leurs droits ; demain elles seront des centaines, car il y a, effectivement, des centaines et des centaines de nations soumises à travers le monde.

Ces renaissances ethniques feront inévitablement reculer les langues impérialistes d'hier (espagnol, français, anglais) et celles de demain (russe, chinois, japonais, arabe) pour faire naître l'admirable unité de notre monde dans sa merveilleuse variété.

A ce moment-là, les vraies instances internationales — non les instances interétats actuelles — trouveront bien la nouvelle formule menant à une langue unique de communication internationale, langue qui ne sera plus véhiculée par un impérialisme, qu'il soit économique, militaire linguistique, voire religieux. En somme, l'espéranto — et autres efforts faits dans le sens de faciliter l'intercommunication des peuples — n'ont eu que le défaut d'avoir raison trop tôt...

En ce qui nous concerne, il y aura, d'ici là, chez nous, de plus en plus de Catalans qui, possédant de la culture, en plus de diplômes — sauront que bien avant que des savants aient écrit en français — comme le dit le Dr Calvet — d'autres savants avaient déjà écrit en catalan : que lors de la naissance de la littérature française, la littérature catalane existait déjà.

R. BOIX.

PARLANT CATALA VENIU A VEURE'NS a

Perpignan-Pneus

pneus neufs toutes marques

18, rue Jules Verne

Tél. 50 31 78

PERPIGNAN

" Nil novi sub sole "

« Rien de nouveau sous le Soleil ». Ces paroles prononcées par le roi Salomon, voilà plus de deux mille ans, sont toujours d'actualité, comme l'est, également, une maxime d'Héraclite : « Nil admirare », « Ne s'étonner de rien ».

Aujourd'hui, rien ne nous étonne plus, et nous demeurons impavides.

Dans ces colonnes, nous avons, déjà, longuement parlé de la loi de la S.E.M.E.T.A., mais trop d'intérêts sont liés au « sauvetage » de cette société.

« Première manne de 30 millions » (trois milliards d'anciens francs), aura l'importance du 12 décembre 1978 qui précise : « Ces 30 millions constitueront la première tranche au plan de sauvegarde de la S.E.M.E.T.A., qui recevra (en outre) 25 milliards supplémentaires l'an prochain ».

En contrepartie, la S.E.M.E.T.A. cédera un certain nombre d'hectares... destinés à constituer des réserves foncières et semi-équipées, ce qui revient à dire qu'il faudra, pour les lotir, éteindre des branchements pour l'électricité, pour l'eau et l'assainissement ».

Et le chroniqueur de conclure : « Ceux-ci (l'Etat et la Caisse des Dépôts) et surtout le Département des P.O., s'efforcent de faire apparaître le sauvetage de la S.E.M.E.T.A. comme étant finalement une bonne affaire ».

Une bonne affaire ? Oui, pour la S.E.M.E.T.A. qui vendra « 80 F » le mètre carré — c'est-à-dire 80 millions d'anciens francs l'hectare — des terrains « semi-équipés ».

Or, comme ces « trois grands » (l'Etat, la Caisse des Dépôts et le Département des P.O.) vont acheter à la S.E.M.E.T.A. 70 hectares environ, « quarante cette année et une trentaine l'année prochaine » (L'Indépendant du mardi 12 décembre 1978) au prix de 80 millions (anciens francs) l'hectare, cela fera une « manne » provinciale de 56 milliards (anciens francs) qui tombera dans les caisses vides de la S.E.M.E.T.A.

Tandis que les contribuables seront ponctionnés de cette somme par le truchement de l'impôt !!! Quel beau cadeau de Noël !...

« Nil admirari... » ne s'étonner de rien.

Et notre étonnement continue en ce début d'année, avec les vœux de nos élus.

« Le département a avancé considérablement en ce qui concerne la maîtrise de l'eau. Nous avons réalisé Vinça et Villeneuve de la Raho pour donner à l'agriculture toute sa souplesse par une diversification des cultures ».

(L'Indépendant, lundi 1er janvier 79). Oh ! qu'en « termes galants » ces

choses-là sont dites...

Hélas ! la réalité est bien différente.

Le barrage de Vinça, qui devrait se remplir à partir du mois d'octobre, est actuellement à l'étiage.

La retenue de Villeneuve, alimentée par un canal captant l'eau de la Tet, est également à un niveau très bas, tout au plus au dixième de sa capacité. Aussi, devant cette faillite, faut-il sauver les apparences.

A Vinça, le plan d'eau des Escourmes attirera les touristes par la beauté de son site, tout verdoyant.

A Villeneuve de la Raho, l'on créera un plan « baignade » pour ne pas demeurer en reste. Mais, ni Vinça, ni les eaux de la Tet ne pourront le remplir, aussi pour pallier cette carence pulvérisera-t-on de l'eau pure dans les nappes phréatiques profondes !

« Nil admirare ».

Ne nous étonnons plus ! La création de ces deux barrages avait été décidée pour assurer la protection et la conservation des nappes souterraines d'eau pure réservées exclusivement pour l'alimentation. Et voilà que cette eau pure est remontée en surface où, inévitavelmente, elle se pollue à un point tel que l'on a dû ceinturer le plan d'eau de panneaux significatifs :

— « Baignade interdite ».

— « Toute activité nautique interdite », c'est ce qu'on appelle donner à l'eau douce « son » caractère bénéfique » (L'Indépendant lundi 1er janvier 1979).

Bénéfique pour... les truites qui « grossissent à vue d'œil » et ont grandi de plus de 25 cm en huit mois dans l'un des trois plans d'eau de Villeneuve de la Raho ».

(L'Indépendant, mardi 26 décembre 1978).

Hélas ! les pêcheurs vont être déçus, là encore, le plan d'eau est entouré de panneaux portant la mention « pêche interdite ».

Quant aux truites, favorisées par « la récente mise en eau du barrage de Villeneuve de la Raho sur l'emplacement d'un ancien marécage particulièrement riche en nourriture » (L'Indépendant, mardi 26 décembre 1978). Qu'elles ne se gonflent pas trop de vase et se souviennent du sort de la « grenouille qui voulut devenir aussi grosse que le bœuf » histoire si gentiment contée par ce bon Jean de la Fontaine, voilà déjà 3 siècles !

Nil novi sub sole.

Rien de nouveau sous le soleil.

Bonne et heureuse année pour nos fidèles lecteurs.

Joan BLANC.
Biblioteca de Comunicació
Memòria General

au grenat
les plus beaux bijoux

LAVIOSE

Artisans spécialisés de père en fils

4, rue Maréchal Foch

PERPIGNAN

Tél. 61.01.09